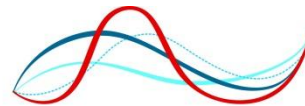




REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU



DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske
za 2019.

Organizacijska jedinica: Služba statistike turizma
Priredile: Ivana Brozović i Suzana Nujić

studen 2020.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Svrha statističkog istraživanja Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske jest prikupiti podatke o nacionalnom turizmu, tj. podatke o broju i obilježjima putovanja stanovništva Hrvatske izvan uobičajene sredine. Cilj je procijeniti koliko putuju stanovnici Hrvatske, zašto odlaze na putovanja, gdje i kada odlaze na putovanja, koliko traju putovanja te koliki su izdaci na putovanjima. Za ispitanike koji nisu odlazili na privatna višednevna putovanja prikupljaju se podaci o glavnim razlozima neodlaska na putovanja tijekom godine. Istraživanje se kontinuirano provodi od 2007. te obuhvaća privatna, poslovna, višednevna i jednodnevna putovanja, kao i putovanja u Hrvatskoj i inozemstvo.

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Na europskoj razini: Uredba (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma

Na nacionalnoj razini: Zakon o službenoj statistici (NN, br. 25/20.)

- Sustav klasifikacije

Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Šifarnik zemalja

Valute

- Koncepti i definicije

Jednodnevni posjetitelj jest svaka osoba koja putuje u mjesto različito od svoga uobičajenog okruženja i ne provede noć u ugostiteljskome ili drugom objektu za smještaj i čija je glavna svrha putovanja različita od obavljanja određene aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Trajanje jednodnevnih putovanja mjeri se u satima. Osoba koja svakodnevno putuje na rad ili školovanje u drugo mjesto ne smatra se posjetiteljem.

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svoje uobičajene sredine provede najmanje jednu noć u komercijalnome ili nekomercijalnome smještajnom objektu (ali kraće od 12 mjeseci neprekidno) radi odmora, rekreacije, zabave, posjeta rodbini ili prijateljima, očuvanja i unaprjeđenja zdravlja, poslovnih, vjerskih i drugih razloga, a nije obavljanje aktivnosti koja se financira iz posjećenog mjesta. Svi su turisti putnici, ali nije svaki putnik turist. U turiste se ne uključuju migranti, pogranični radnici, diplomati, članovi vojnih snaga na redovitim zadacima, prognanici i nomadi.

Uobičajenu sredinu (okruženje) neke osobe čini neposredna blizina doma i mjesto rada ili školovanja, kao i ostala često posjećivana mjesta. Postoji samo jedna uobičajena sredina neke osobe. Uobičajenu sredinu određuju četiri kriterija: prelazak administrativne granice prebivališta, trajanje putovanja, učestalost odlaska na putovanja i razlog odlaska na putovanja. Uobičajenom sredinom može se, npr. u Hrvatskoj, smatrati područje općine.

Svrha putovanja jest temeljni razlog zbog kojeg se odlazi na putovanje, odnosno bez koje se dano odredište ne bi posjećivalo. Turistička putovanja ovisno o svrsi putovanja mogu biti: privatna (odmor, rekreacija ili zabava, uključujući posjete rodbini i prijateljima) i poslovna (putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja).

Privatno putovanje jest turističko putovanje čija je svrha odmor, rekreacija, kupnja, zdravlje, hodočašće, vjerski razlozi, posjet rodbini i prijateljima i slično. Privatna putovanja nisu: tjedne migracije ili odlazak na posao ili školovanje, sezonski rad, boravak u bolnicama ili lječilištima koji je plaćen preko socijalnog osiguranja, boravak u izbjeglištvu i azilu.

Poslovno putovanje jest putovanje čija je svrha posao ili profesionalni razlozi, ali ne i svakodnevna lokalna putovanja i poslovno motivirana putovanja u uobičajenoj sredini. U poslovna putovanja ulaze putovanja na kongrese, konferencije, poslovne sastanke, sajmove, izložbe, učenje jezika i ostala obrazovna putovanja, kulturna, sportska i slična putovanja, ali ne i poslovna putovanja koja su plaćena iz posjećenog mjesta.

Trajanje turističkog putovanja jest vrijeme provedeno na putovanju i može trajati najviše 365 dana neprekidno.

Duljina boravka za turističko putovanje s noćenjem određuje se brojem provedenih noći u mjestu boravka.

Izdaci na putovanju obuhvaćaju sve izdatke koje je posjetitelj imao za putovanje, a nastali su prije samog početka putovanja i za vrijeme putovanja. Navedene izdatke može načiniti i druga osoba u ime posjetitelja i na njegov trošak.

- Statističke jedinice

Jedinica promatranja za broj osoba koje su bile na putovanju jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina (izvještajna jedinica izjednačena je sa statističkom jedinicom). Jedinica promatranja za podatke o broju višednevnih i jednodnevnih putovanja i njihovih obilježja jest putovanje stanovnika Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

Statistička jedinica za turistička putovanja jest putovanje, a izvještajna jedinica jest stanovnik Hrvatske u dobi od 15 i više godina.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Nacionalni korisnici: Ministarstvo turizma, Institut za turizam, ekonomski analitičari, znanstvenici, mediji te javnost

Međunarodni korisnici: UNWTO, OECD

Interni korisnici: Sektor nacionalnih računa

1.1.1 Potrebe korisnika

Postoji nacionalna relevantnost ankete jer to je jedan od izvora podataka za kompilaciju satelitskog računa turizma. Istraživanje zadovoljava potrebe naših korisnika. Međunarodni korisnici: Eurostat se podacima istraživanja koristi za sustavan i korisnički usmjeren prikaz međunarodno usporedivih pokazatelja istraživanja o nacionalnom turizmu (za sve zemlje članice Europske unije).

1.1.2 Zadovoljstvo korisnika

Prvo istraživanje o zadovoljstvu korisnika provedeno je u 2013., a drugo u 2015. Rezultati tog istraživanja mogu se provjeriti na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr.

1.2. Potpunost podataka

Istraživanje se provodi u skladu s Uredbom (EU) br. 692/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj statistici turizma i preporukama u Metodološkom priručniku za statistiku turizma te obuhvaća sve obvezne varijable.

1.2.1 Stopa potpunosti podataka

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračka pogreška prikazuje preciznost procjene parametara populacije na temelju uzorka. Kako je riječ o slučajnom izboru uzorka, ocjene preciznosti procjena daju se u obliku koeficijentata varijacije, standardnim pogreškama te intervalima pouzdanosti za najvažnije varijable.

Okvir za izbor uzorka jest imenik fiksnih i mobilnih telefonskih linija u Republici Hrvatskoj. U istraživanju se koristio stratificirani slučajni uzorak, stratificiran s obzirom na županiju i vrstu telefonske linije (fiksna ili mobilna). Ciljana populacija u istraživanju jesu stanovnici Republike Hrvatske u dobi od 15 i više godina koji žive u privatnim kućanstvima. Nije uključeno stanovništvo koje živi u institucijama (staračkim domovima, zatvorima i slično), državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj.

Ako je u uzorku bila riječ o fiksnoj telefonskoj liniji, ispitanik se u pripadajućemu, slučajno izabranom kućanstvu biraio metodom rođendanskoga ključa.

Budući da se okvir stanovništva sastoji od fiksnih i mobilnih telefona, postoji pogreška nepokrivenosti stanovništva za osobe čiji se brojevi ne nalaze u telefonskom imeniku. Procjena je da ima oko 86% kućanstava u Republici Hrvatskoj s fiksnim telefonom. Pretpostavljamo da je nepostojanje fiksnog telefona u koleraciji sa sociodemografskim varijablama koje prikupljamo u anketi. Ovaj podobuhvat anuliran je postupkom poststratifikacije (prema demografskoj strukturi cjelokupne populacije).

2.1.1 Pokazatelji uzoračke pogreške

Procjene i mjere preciznosti najvažnijih pokazatelja o turističkoj aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske u 2019.

	Procijenjena vrijednost	Koefficient varijacije, %	95%-tni interval pouzdanosti	
			donja granica	gornja granica
Broj osoba na višednevnim putovanjima				
Broj osoba na privatnim putovanjima	1 875 589	2,1	1 799 201	1 953 639
Samo u Hrvatskoj	1 048 876	2,7	993 113	1 104 639
Samo u inozemstvo	350 139	5,5	312 404	387 874
I u Hrvatskoj i u inozemstvo	476 573	3,7	441 686	511 461
Na putovanjima s 1 – 3 noćenja	1 035 265	2,7	981 295	1 089 235
Na putovanjima s 4 i više noćenja	1 362 663	2,4	1 297 390	1 427 936
Broj osoba na poslovnim putovanjima	319 553	4,4	291 724	347 382
Broj višednevnih putovanja				
Privatna putovanja	5 125 888	1,4	4 982 703	5 269 072
U Hrvatskoj	3 299 735	1,8	3 182 607	3 416 863
U inozemstvo	1 826 153	2,3	1 743 663	1 908 643
Poslovna putovanja	837 319	4,9	757 271	917 367
U Hrvatskoj	408 541	7,0	352 078	465 005
U inozemstvo	428 778	6,5	374 076	483 479
Broj noćenja na višednevnim putovanjima				
Noćenja na privatnim putovanjima	28 229 018	2,7	26 750 688	29 707 349
U Hrvatskoj	19 006 880	3,3	17 777 777	20 235 982
U inozemstvo	9 222 139	4,5	8 407 961	10 036 317
Noćenja na poslovnim putovanjima	3 646 832	10,9	2 865 998	4 427 667
U Hrvatskoj	1 705 161	18,6	1 078 877	2 331 446
U inozemstvo	1 941 671	12,0	1 482 765	2 400 577
Izdaci višednevnih putovanja, u kunama				
Izdaci na privatnim putovanjima	9 296 266 992	2,6	8 822 982 571	9 769 551 413
U Hrvatskoj	4 336 199 096	3,0	4 079 434 449	4 592 963 744
U inozemstvo	4 960 067 895	3,9	4 576 757 626	5 343 378 165
Izdaci na poslovnim putovanjima	3 060 161 073	7,1	2 633 787 332	3 486 534 814
U Hrvatskoj	916 238 022	11,3	712 472 043	1 120 004 000
U inozemstvo	2 143 923 051	8,4	1 788 070 621	2 499 775 482

2.1.2. Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške podrazumijevaju sve ostale pogreške koje nisu vezane za izbor uzorka, kao što su pogreška obuhvata, pogreška mjerenja, pogreška u obradi podataka i pogreška neodgovora.

2.2.1 Pogreška obuhvata

Pogreške obuhvata nastaju odstupanjem od okvira za izbor uzorka. Okvir za izbor uzorka javno je dostupan telefonski imenik za 2019. Stopa valjanih jedinica za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva u Republici Hrvatskoj u 2019. iznosila je 81,98%. Odstupanjem od okvira za izbor uzorka nastaju pogreške obuhvata, i to pogreška podobuhvata i pogreška nadobuhvata.

Podobuhvat: kao okvir za uzorak je javno dostupan telefonski imenik za 2019., a okvir za uzorak ne obuhvaća stanovnike (kućanstva) koji nemaju javno dostupan telefonski broj.

Nadobuhvat: kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona kućanstva koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj).

2.2.2 Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest udio jedinica iz uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nadobuhvat uzorka fiksnih telefonskih linija iznosio je 14% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Hrvatskoj, obrti, poduzeća, institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi). Nadobuhvat uzorka mobilnih telefonskih linija iznosio je 24% (nadobuhvat: strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj, obrti, poduzeća i institucije, kao što su starački domovi, zatvori i slično te brojevi koji nisu u upotrebi, izabrana jedinica ima manje od 15 godina). Kućanstva s više od jedne telefonske linije bila su uključena u uzorak, kao i ona koja ne ispunjavaju uvjete za provedbu istraživanja (npr. državljani Republike Hrvatske koji žive u inozemstvu i strani državljani koji žive u Republici Hrvatskoj). Stopa nadobuhvata iznosila je 18,02%.

2.2.3 Pogreške mjerenja

Pogreške mjerenja podrazumijevaju sve pogreške koje mogu nastati tijekom telefonskog anketiranja i pri unosu podataka u programsku aplikaciju upitnika. Takve se pogreške nastoje smanjiti na najmanju moguću mjeru pravilnim definiranjem anketnog upitnika, ugradnjom kontrola u program za unos podataka tijekom anketiranja (npr. postavljanjem logičkih veza između pojedinih pitanja i slično), redovitom obukom anketara i primjenom odgovarajućih metoda za prikupljanje podataka. Kontrola prikupljenih anketnih podataka obuhvaća detaljnu računsku i logičku kontrolu podataka, kontrolu vrijednosti prema definiranim rasponima, kontrolu najmanjih i najvećih vrijednosti, kontrolu mogućih odgovora, logičke veze između pojedinih odgovora i slično.

2.2.4 Pogreška neodgovora

Pogreške neodgovore prikazuju koliko statističkih jedinica nije odgovorilo na upitnik, odnosno podatke o broju osoba koje nisu prihvatile sudjelovanje u istraživanju.

2.2.5 Stopa neodgovora jedinice

U 2019. neutežena stopa neodgovora iznosila je 38,7%.

2.2.6 Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Najviše neodgovora prisutno je na pitanjima o izdacima za putovanja. Ovaj problem neodgovora na određenu varijablu ublažen je sekvencijalnom hot-desk metodom imputacije.

2.2.7 Pogreške obrade

Pri obradi podataka provodi se detaljna logičko-računska kontrola, npr. kontrola unesenih vrijednosti prema rasponima i kontrola mogućih odgovora. Navedene kontrole provode se na anketnom upitniku.

2.2.8 Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable:

- izdaci za prijevoz: 22,2%
- izdaci za smještaj: 20,2%
- izdaci za hranu i piće u ugostiteljskim objektima: 19,6%
- ostali izdaci: 15,1%

2.2.9 Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.10 Stopa učinkovitosti – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.11 Pogreška izbora modela

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.3. Revizija podataka

2.3.1 Politika revizije podataka

Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama (privremeni podaci, konačni podaci).

2.3.2 Praksa revizije podataka

U Priopćenjima se objavljuju privremeni i konačni podaci.

2.3.3 Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Nije primjenjivo.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1 Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost privremenih rezultata jest šest mjeseci nakon referentnog razdoblja (T + 6).

3.1.2 Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata jest deset mjeseci nakon referentnog razdoblja (T + 10).

3.2. Vremenska određenost

3.2.1 Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Podaci su objavljeni točno na datum iz Kalendara objavljivanja statističkih podataka. Nema vremenskog odmaka između datuma kada su podaci poslani u Eurostat i vremena kada su trebali biti dostavljeni, tj. podaci su poslani u zadanim rokovima.

4. Dostupnost i jasnoća

Podaci i metodološka objašnjenja dostupni su u statističkim publikacijama u elektroničkom i tiskanom obliku, na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr te pružanjem informacija/podataka telefonom i elektroničkom poštom. Korisnici mogu podatke i publikacije pronaći na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr ili pisanim putem zatražiti određene podatke i metodološka objašnjenja. Načini i rokovi objavljivanja nalaze se u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i Programu publiciranja Državnog zavoda za statistiku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Priopćenje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2019. – privremeni podaci
Priopćenje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske u 2019. – konačni podaci

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci (ljetopis i slično)

Rezultati istraživanja redovito se prikazuju u Statističkom ljetopisu.

4.3. Mrežne (on-line) baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. Popis poljoprivrede u PC-Axisu)

Mrežne (on-line) baze podataka za istraživanje Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske objavljene su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr u području Baze podataka, Turizam.

Mrežne (on-line) baze podataka nalaze se na internetskim stranicama Eurostata
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database>.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe (NN, br. 137/13.). Mikropodaci se ne objavljuju, nego se dostavljaju samo u Eurostat.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Metodologija istraživanja definirana je u Eurostatovu Metodološkom priručniku statistike turizma. U Priopćenjima i na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr objavljena su metodološka objašnjenja, koja sadržavaju svrhu istraživanja, pravnu i metodološku osnovu, jedinice promatranja, obuhvat, izvore i metode prikupljanja podatka, stope odgovora te definicije. Osnovna metodološka objašnjenja dio su svakog Priopćenja. Eurostatovi metodološki dokumenti dostupni su na poveznici <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-14-013>.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

5.2.1 Duljina usporedivih vremenskih serija

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.2.2 Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Pokazatelj nije primjenjiv.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Troškovi anketara u centru CATI Državnog zavoda za statistiku iznosili su oko 190 000 kuna. Navedeni iznos nije obuhvaćao troškove metodološke i tehničke pripreme istraživanja, obuke anketara, obrade podataka i objavljivanja rezultata.

7.2. Opterećenje

Podaci su prikupljeni telefonskim intervjuiranjem uz podršku računala (metoda CATI). Kako bi se smanjilo opterećenje ispitanika koji puno putuju, pitalo ih se za najviše tri višednevna i tri jednodnevna putovanja. Intervju je u prosjeku trajao ukupno pet minuta, a osam minuta za osobe koje su putovale.